

**TRƯỜNG ĐẠI HỌC GIAO THÔNG VẬN TẢI
VÀ CÁC TRƯỜNG ĐẠI HỌC KỸ THUẬT**

TUYỂN TẬP CÔNG TRÌNH KHOA HỌC
HỘI THẢO CẤP NGÀNH

**NGHIÊN CỨU VÀ GIẢNG DẠY LÝ LUẬN CHÍNH TRỊ Ở CÁC
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KHỐI KỸ THUẬT TRONG TÌNH HÌNH MỚI**

PHẦN I

**VẤN ĐỀ NGHIÊN CỨU VÀ GIẢNG DẠY LÝ LUẬN CHÍNH TRỊ
Ở CÁC TRƯỜNG ĐẠI HỌC KHỐI KỸ THUẬT**

**NHÀ XUẤT BẢN GIAO THÔNG VẬN TẢI
HÀ NỘI - 2022**

VẤN ĐỀ NGHIÊN CỨU VÀ GIẢNG DẠY LÝ LUẬN CHÍNH TRỊ Ở CÁC TRƯỜNG ĐẠI HỌC KHỐI KỸ THUẬT

Stt	Tác giả	Tên bài	Trang
1	TS. Lã Quý Đô	TỔ CHỨC HOẠT ĐỘNG NGOẠI KHOA CÁC MÔN LÝ LUẬN CHÍNH TRỊ ĐỐI VỚI CÁC TRƯỜNG ĐẠI HỌC - TỪ KINH NGHIỆM CỦA TRƯỜNG ĐẠI HỌC GIAO THÔNG VẬN TẢI	9
2	ThS. Vũ Thị Thanh Phúc	BỒI DƯỠNG NĂNG LỰC CHUYÊN MÔN CHO GIẢNG VIÊN NHẪM NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG GIẢNG DẠY CÁC MÔN LÝ LUẬN CHÍNH TRỊ Ở CÁC TRƯỜNG KỸ THUẬT	17
3	TS. Đào Đình Thường	MỘT SỐ GIẢI PHÁP KHẮC PHỤC BIỂU HIỆN LƯỜI HỌC, NGẠI HỌC LÝ LUẬN CHÍNH TRỊ CỦA SINH VIÊN KHỐI KỸ THUẬT HIỆN NAY	25
4	PGS.TS. Đinh Thanh Xuân	THẢO LUẬN NHÓM TRONG GIẢNG DẠY CÁC MÔN LÝ LUẬN CHÍNH TRỊ CHO SINH VIÊN KHÔNG CHUYÊN NGÀNH QUA NGHIÊN CỨU TRƯỜNG HỢP SINH VIÊN ĐẠI HỌC BÁCH KHOA HÀ NỘI	33
5	ThS. Nguyễn Thị Tâm	NÂNG CAO HIỆU QUẢ GIẢNG DẠY MÔN LỊCH SỬ ĐẢNG CỘNG SẢN VIỆT NAM Ở TRƯỜNG ĐẠI HỌC GIAO THÔNG VẬN TẢI HIỆN NAY	43
6	TS. Trần Thị Phúc An, ThS. Nguyễn Thị Thu Hương	GIẢNG DẠY LÝ LUẬN CHÍNH TRỊ Ở TRƯỜNG ĐẠI HỌC MỎ - ĐỊA CHẤT TRƯỚC TÁC ĐỘNG CỦA ĐẠI DỊCH COVID-19	53
7	ThS. Nguyễn Thị Thu Hằng	SỬ DỤNG PHƯƠNG PHÁP THẢO LUẬN NHÓM TRONG GIẢNG DẠY MÔN LỊCH SỬ ĐẢNG CỘNG SẢN VIỆT NAM Ở TRƯỜNG ĐẠI HỌC GIAO THÔNG VẬN TẢI HIỆN NAY	62
8	TS. Hà Thị Dáng Hương	PHƯƠNG PHÁP SƠ ĐỒ HÓA TRONG GIẢNG DẠY LÝ LUẬN CHÍNH TRỊ TẠI CÁC TRƯỜNG ĐẠI HỌC KHOA HỌC KỸ THUẬT	70
9	TS. Lê Thị Hòa	MỘT SỐ GIẢI PHÁP NHẪM TRIỂN KHAI GIẢNG DẠY HIỆU QUẢ MÔN LỊCH SỬ ĐẢNG CỘNG SẢN VIỆT NAM Ở TRƯỜNG ĐẠI HỌC GIAO THÔNG VẬN TẢI HIỆN NAY	79
10	TS. Nguyễn Thị Thanh Hải	VỀ KIỂM TRA, ĐÁNH GIÁ QUÁ TRÌNH VÀ KẾT QUẢ HỌC TẬP CỦA SINH VIÊN TRONG GIẢNG DẠY MÔN TRIẾT HỌC MÁC-LÊNIN THEO HƯỚNG TIẾP CẬN CDIO Ở TRƯỜNG ĐẠI HỌC GIAO THÔNG VẬN TẢI	87

GIẢNG DẠY LÝ LUẬN CHÍNH TRỊ Ở TRƯỜNG ĐẠI HỌC MỎ - ĐỊA CHẤT TRƯỚC TÁC ĐỘNG CỦA ĐẠI DỊCH COVID-19

TS. Trần Thị Phúc An, ThS. Nguyễn Thị Thu Hương

Trường Đại học Mỏ - Địa chất

Email: tranthiphucan@humg.edu.vn

***Tóm tắt:** Bài viết làm rõ những tác động của đại dịch Covid-19 đến công tác giảng dạy của trường Đại học Mỏ - Địa chất nói chung và giảng viên khoa Lý luận chính trị nói riêng. Từ đó chỉ ra sự cần thiết của việc áp dụng các phương pháp giảng dạy hiện đại vào quá trình dạy học trực tuyến nhằm thu hút sự hứng thú học tập của sinh viên, giảm bớt sự độc thoại một chiều từ phía giảng viên để nâng cao chất lượng giảng dạy và học tập các môn lý luận chính trị trong bối cảnh hiện nay.*

***Từ khóa:** Covid-19, phương pháp giảng dạy, lý luận chính trị, trường Đại học Mỏ - Địa chất.*

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Kể từ khi xuất hiện (tháng 12/2019) đến nay, dịch viêm đường hô hấp cấp do vi-rút Cô-rô-na (Covid-19) gây ra đã có những diễn biến rất phức tạp với sự xuất hiện của nhiều chủng mới và tốc độ lây lan nhanh. Trước tình hình đó, ngày 31/01/2020, WHO tuyên bố tình trạng khẩn cấp toàn cầu đối với dịch viêm phổi cấp do vi-rút Cô-rô-na chủng mới gây ra. Ngày 11/3/2020, WHO chính thức công bố dịch Covid-19 do vi rút Cô-rô-na chủng mới (SARS-CoV-2) là đại dịch toàn cầu.

Đối với Việt Nam, đại dịch Covid-19 đã ảnh hưởng lớn đến tất cả các lĩnh vực của đời sống kinh tế - xã hội, trong đó có giáo dục và đào tạo. Trong đợt dịch đầu tiên, tất cả các trường học buộc phải đóng cửa và toàn bộ học sinh, sinh viên phải nghỉ học (khoảng tháng 3 đến tháng 4 năm 2020) để phòng dịch theo Chỉ thị số 16/CT-TTg của Chính phủ. Trong bối cảnh đó, nhằm phòng ngừa sự lây lan của dịch bệnh Covid-19; vừa duy trì chất lượng dạy học và hoàn thành chương trình đúng tiến độ, đảm bảo việc học tập của sinh viên, nhiều trường học đại học, trong đó có trường Đại học Mỏ - Địa chất đã áp dụng phương pháp dạy học bằng hình thức trực tuyến (online) nhằm giảm bớt việc tập trung đông người, hạn chế dịch bệnh lây lan trong cộng đồng. Thực tế trên cho thấy, đại dịch đã tác động rất lớn đến phương pháp giảng dạy và học tập không chỉ ở trường Đại học Mỏ - Địa chất mà còn ở tất cả các trường đại học trong bối cảnh hiện nay.

2. NỘI DUNG

2.1. Tác động của đại dịch Covid-19 đến việc giảng dạy các môn lý luận chính trị ở trường Đại học Mở - Địa chất

Ngay trong đợt dịch đầu tiên (22/1/2020 đến 22/7/2020), trước tình hình diễn biến phức tạp của dịch bệnh Covid-19, trường Đại học Mở - Địa chất đã ban hành Thông báo số 45/TB-MĐC ngày 13 tháng 02 năm 2020 về việc chuyển đổi hình thức học do dịch nCoV. Đây là một trong những cơ sở giáo dục đại học có sự điều chuyển hình thức dạy học sớm để thích ứng với tình hình dịch bệnh lúc bấy giờ. Do đó, thay vì sinh viên đến lớp học trực tiếp theo hình thức truyền thống thì nay chuyển sang hình thức học online kể từ ngày 17/2/2020 qua phần mềm MSTeams. Có thể nói, việc chuyển sang hình thức học này hoàn toàn mới mẻ đối với giảng viên trường Đại học Mở - Địa chất nói chung và giảng viên giảng dạy các môn lý luận chính trị nói riêng.

Việc giảng dạy trực tuyến tất cả các môn học ở trường Đại học Mở - Địa chất là vấn đề chưa có tiền lệ nên công tác chuẩn bị cho kịch bản này chưa được chuẩn bị từ trước (mặc dù trước đó đã có một số học phần được giảng dạy theo hình thức Elearning). Do vậy, trong quá trình triển khai Nhà trường cũng như giảng viên gặp không ít khó khăn bởi lẽ, hệ thống đào tạo trực tuyến ở trường Đại học Mở - Địa chất chưa được phát triển đầy đủ, nền tảng công nghệ thông tin còn hạn chế, kinh nghiệm giảng dạy và sử dụng các phần mềm trực tuyến chưa nhiều...

Khi tiến hành học trực tuyến, giảng viên và sinh viên không được gặp mặt, tương tác không trực tiếp, những ô màn hình nhỏ sẽ cản trở đáng kể nhiệt huyết và sự say mê giảng dạy và học tập. Vậy làm thế nào để kết nối với sinh viên mà vẫn đảm bảo tính liên tục của hoạt động giảng dạy? Vấn đề đặt ra là giảng viên nói chung và giảng viên lý luận chính trị nói riêng cần phải vừa tiến hành giảng dạy, vừa tìm tòi những phương pháp giảng bài mới để họ không cảm thấy lạc lõng, mất phương hướng trong những giờ dạy như đọc thoại, thường xuyên cập nhật thông tin, hình ảnh, clip, sơ đồ tư duy... để bổ sung vào bài giảng trực tuyến của mình, để tạo nên những bài giảng sinh động, hấp dẫn, thu hút được sự hứng thú của sinh viên trong quá trình học tập những môn học mà sinh viên thường cho là khô khan, khó hiểu và mang tính trừu tượng, khái quát cao này. Đồng thời tìm kiếm những giải pháp tối ưu trong quá trình kiểm tra và đánh giá kết quả học tập của sinh viên. Đây thực sự là một thách thức đối với giảng viên lý luận chính trị ở trường Đại học Mở - Địa chất trong giai đoạn đầu khi tiến hành soạn và giảng bài bằng hình thức trực tuyến.

Sinh viên trường Đại học Mở - Địa chất phần lớn xuất thân từ nông thôn, vùng sâu vùng xa, điều kiện kinh tế khó khăn nên nhiều gia đình không lắp đặt internet hoặc không có đường truyền kết nối internet ổn định hoặc không có đầy đủ các thiết bị, dụng

cụ học tập như máy tính, loa, tai nghe có micro, máy in... Đây vừa là khó khăn và cũng là thách thức đối với cả giảng viên và sinh viên trong quá trình học trực tuyến. Hơn nữa, khả năng tiếp cận giáo dục qua công nghệ thông tin của sinh viên trường Đại học Mở - Địa chất không đồng đều, khiến nhiều sinh viên khi yêu cầu các thao tác trong quá trình trao đổi bài, nộp bài kiểm tra hoặc bài thi kết thúc học phần còn nhiều lúng túng.

Việc quản lý sinh viên trong quá trình học trực tuyến gặp nhiều khó khăn. Nếu yêu cầu tất cả sinh viên trong lớp đều bật cam thì ảnh hưởng đến đường truyền còn nếu không bật cam thì không thể biết được rằng sinh viên có ngồi trước màn hình để học bài hay không hay vừa học vừa làm việc riêng, vừa học vừa chơi game, thậm chí có sinh viên bật máy, đăng nhập vào hệ thống nhưng lại ngủ, đến khi giảng viên gọi phát biểu thì giật mình tỉnh giấc... Trong thực tế giảng dạy, khi gọi sinh viên để trao đổi bài thì không thấy sinh viên trả lời nhưng khi điểm danh thì lại có mặt. Nếu có được hỏi thì sinh viên lấy lý do là do mạng kém nên không nghe rõ thầy cô nói hoặc là mic hỏng, ... Bên cạnh đó, việc học trực tuyến kéo dài sẽ khiến cho sinh viên trở nên ỷ lại vào các thông tin có sẵn trên mạng, chây lười trong việc nghiên cứu, tìm hiểu, sáng tạo trong học tập. Khi được yêu cầu trả lời một câu hỏi nào đó, sinh viên bắt đầu bằng việc tra cứu thông tin trên mạng và sau đó là đọc lại toàn bộ thông tin, không cần phải suy nghĩ, thậm chí không cần kiểm chứng thông tin đó đúng hay sai, phù hợp với nội dung cần tìm hay không.

Bên cạnh những khó khăn, thách thức thì giảng viên lý luận chính trị trường Đại học Mở - Địa chất cũng có một số thuận lợi nhất định như:

Sự chủ động, linh hoạt của Đảng ủy, Ban Giám hiệu Nhà trường trong việc quyết định hình thức học trong bối cảnh dịch bệnh đang có những diễn biến phức tạp. Ngay sau khi ban hành quyết định tiến hành giảng dạy bằng hình thức trực tuyến, trường Đại học Mở - Địa chất đã tổ chức tập huấn cho đội ngũ cán bộ giảng viên để Hướng dẫn sử dụng một số công cụ trong hệ thống Office365 để phục vụ công tác đào tạo. Hướng dẫn cho sinh viên cách đăng nhập và học tập trên MSTeams; Tập huấn coi thi đối với giảng viên và tham dự kỳ thi kết thúc học phần đối với sinh viên bằng hình thức trực tuyến. Đối với những sinh viên không đủ thiết bị hoặc đường truyền kết nối internet sẽ được hoãn thi. Bên cạnh đó, Nhà trường cũng hỗ trợ sim 4G cho 100% sinh viên để tạo điều kiện cho các em có mạng internet phục vụ cho việc học tập; hỗ trợ kinh phí cho giảng viên bằng cách nhân hệ số đối với những giờ dạy online...

Phần lớn giảng viên khoa Lý luận chính trị trường Đại học Mở - Địa chất được đào tạo chính quy, bài bản về công nghệ thông tin (14/16 giảng viên có bằng Trung cấp công nghệ thông tin); có chuyên môn sâu đối với lĩnh vực được phân công giảng dạy (100% tốt nghiệp từ các trường Đại học Sư phạm, Đại học Khoa học xã hội và Nhân văn - Đại

học Quốc gia Hà Nội, Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh); có bản lĩnh chính trị vững vàng, có đạo đức nghề nghiệp tốt, có tình cảm với nghề và yên tâm với hoạt động nghề nghiệp, thường xuyên đổi mới phương pháp giảng dạy...

Sinh viên Trường Đại học Mở - Địa chất thường có ý thức phấn đấu tốt, nghiêm túc trong học tập, chịu khó tìm hiểu nội dung bài học để có thể tương tác với giảng viên nhằm nâng cao hiệu quả của giờ học, môn học. Trong các giờ học trực tuyến sinh viên có khuynh hướng trao đổi, đặt nhiều câu hỏi với giảng viên hơn so với các buổi học tập trung trên giảng đường vì vượt qua được các rào cản về tâm lý như “ngại”, “xấu hổ” và “sợ” khi phải trình bày trước đám đông ...

Việc giảng dạy các môn lý luận chính trị bằng hình thức trực tuyến khi được ghi âm lại sẽ giúp cho sinh viên có thể nghe lại bài giảng nhiều lần đối với những nội dung mà sinh viên chưa hiểu hoặc chưa nắm rõ như: sứ mệnh lịch sử của giai cấp công nhân, sự biến đổi và khác biệt của giai cấp công nhân hiện đại hay những vấn đề của liên minh giai cấp, của thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội... trong học phần Chủ nghĩa xã hội khoa học hay lý luận của C.Mác về giá trị thặng dư, các hình thức biểu hiện của giá trị thặng dư trong nền kinh tế thị trường, quan hệ giữa cạnh tranh và độc quyền trong nền kinh tế thị trường... trong học phần Kinh tế chính trị Mác - Lênin. Điều này sẽ khắc phục được tính khó, tính trừu tượng của các đơn vị kiến thức của các học phần lý luận chính trị.

2.2. Sử dụng linh hoạt các phương pháp dạy học hiện đại trong giảng dạy các môn lý luận chính trị ở trường Đại học Mở - Địa chất trước tác động của đại dịch Covid-19

Không thể coi dịch Covid-19 là một yếu tố tích cực, nhưng chính những xáo trộn do Covid-19 gây ra đang tạo nên cả những thách thức và cơ hội mới. Sandy Mackenzie - Giám đốc Trường Quốc tế Copenhagen dự đoán: “Có khả năng Covid-19 sẽ gây rối theo hướng tích cực. Điều này có thể khiến các trường loại bỏ những gì đã lỗi thời, sử dụng công nghệ một cách hiệu quả và đảm bảo rằng các nhà giáo dục đang phát triển các kỹ năng mà các thế hệ mới cần trong nhiều thập kỷ tới”⁴. Trải qua hơn 2 năm khi dịch bệnh diễn ra, trường Đại học Mở - Địa chất đang dần dịch chuyển từ thể bị động ban đầu sang thể chủ động và được nâng cao nhận thức về đào tạo trực tuyến. Đội ngũ cán bộ giảng viên lý luận chính trị của Trường cũng đang tích cực đổi mới phương pháp giảng dạy cho phù hợp với yêu cầu thực tiễn.

⁴ Huỳnh Vũ Lam, Nhà giáo trong đại dịch Covid-19: Thách thức và cơ hội để đổi mới dạy học, <https://www.baosoctrang.org.vn>, ngày 17/11/2021.

Giảng dạy các môn lý luận chính trị cũng hướng đích giống các môn khoa học khác trong chương trình đào tạo ở bậc đại học, cao đẳng là phát huy tính tích cực học tập của sinh viên. Đó là thái độ và hành vi chủ động, tự giác, độc lập, sáng tạo trong quá trình học tập để lĩnh hội, tìm hiểu và khám phá các tri thức khoa học của chủ nghĩa Mác - Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh, đường lối cách mạng của Đảng Cộng sản Việt Nam; xây dựng thế giới quan, phương pháp luận khoa học, nhân sinh quan cách mạng, xây dựng niềm tin và lý tưởng cách mạng; vận dụng sáng tạo những tri thức đã học vào thực tiễn, đáp ứng được yêu cầu của con người Việt Nam trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Tính tích cực học tập đến từ phía sinh viên chứ không phải từ phía giảng viên. Nhưng phương pháp giảng dạy của giảng viên lại là một yếu tố tác động đến tính tích cực học tập của sinh viên trong việc lĩnh hội các tri thức khoa học đó. Giảng viên là chất xúc tác, hỗ trợ, thúc đẩy, tạo điều kiện cho sinh viên học tập. Do đó, nếu giảng viên biết khai thác những công cụ hỗ trợ dạy học trực tuyến để phục vụ cho quá trình giảng dạy của mình; biết kết hợp và vận dụng linh hoạt các phương pháp dạy học khác nhau vào quá trình giảng dạy thì sẽ giúp sinh viên có nhiều hứng thú trong quá trình học tập các môn lý luận chính trị. Từ đó, giúp họ nhận thức đúng về vai trò của môn học, góp phần trang bị cho người học thế giới quan và phương pháp luận đúng đắn, giúp họ không ngừng phát huy tính tích cực, chủ động trong tiếp thu tri thức khoa học, sớm hình thành những ý tưởng mới, kịp thời giải quyết những vấn đề thực tiễn đặt ra, đáp ứng xu thế phát triển của thời đại.

Mỗi một môn học trong hệ thống các môn khoa học lý luận chính trị đều có những đặc thù riêng, có đối tượng nghiên cứu và phương pháp nghiên cứu khác nhau. Mỗi một bài học có những nội dung cụ thể để có thể vận dụng linh hoạt các phương pháp giảng dạy và phương tiện kỹ thuật dạy học phù hợp nhằm đem lại hiệu quả cao nhất trong việc nâng cao năng lực tư duy, năng lực tự học, năng lực giải quyết vấn đề, năng lực hợp tác, năng lực xã hội; năng lực ứng dụng công nghệ thông tin vào công việc và thực tiễn cho sinh viên. Vì vậy, các giảng viên lý luận chính trị trường Đại học Mở - Địa chất đã tích cực kết hợp nhiều phương pháp dạy học hiện đại trong thực tiễn giảng dạy như: phương pháp dạy học hỗn hợp, phương pháp hợp tác, phương pháp đàm thoại gợi mở, phương pháp sử dụng bản đồ tư duy, phương pháp phát hiện và giải quyết vấn đề...

Chẳng hạn như giảng dạy trực tuyến qua phần mềm MSTeams thông qua mục “Phòng chia theo nhóm”, giảng viên có thể sử dụng phương pháp dạy học hợp tác. Đó là *“phương pháp dạy học trong đó người dạy sẽ tổ chức người học thành những nhóm nhỏ để thực hiện các hoạt động như: trao đổi, thảo luận, giải quyết vấn đề, đánh giá kết quả hoạt động... Mỗi thành viên không chỉ có trách nhiệm thực hiện các hoạt động của*

nhóm mà còn phải có trách nhiệm hợp tác, giúp đỡ các thành viên trong nhóm hoàn thành các nhiệm vụ được giao. Từ đó, phát huy được tính tích cực, tính trách nhiệm; phát triển năng lực cộng tác làm việc và năng lực giao tiếp của người học”⁵.

Việc sử dụng phương pháp dạy học hợp tác trong giảng dạy các học phần lý luận chính trị có những tác động tích cực đến cả giảng viên và sinh viên. Giảng viên vừa có vai trò truyền bá tri thức khoa học, vừa là người tổ chức, hướng dẫn nhằm khơi dậy sự say mê, truyền cảm hứng đến sinh viên nhằm hình thành kỹ năng nghề nghiệp, trang bị cho sinh viên các phương pháp tự nghiên cứu để nâng cao trình độ chuyên môn và các kỹ năng mềm để giải quyết các vấn đề phát sinh trong thực tiễn. Còn sinh viên sẽ có được những năng lực cần thiết như: năng lực tự học; phương pháp nghiên cứu khoa học; sự tự tin khi trình bày hay thuyết trình trước đám đông; khả năng ứng xử nhanh nhạy trước các câu hỏi được đặt ra; sự phối hợp và hợp tác với nhau trong công việc; có khả năng thực hiện có trách nhiệm và hiệu quả các hành động, giải quyết các nhiệm vụ, các vấn đề trong những tình huống khác nhau.

Tri thức khoa học trong chương trình các môn lý luận chính trị là một hệ thống kiến thức khái quát mang tính lý luận cao. Tính khái quát của các môn học này thể hiện trong các nhận định, luận điểm, luận đề, luận cứ khoa học được đúc rút từ thực tiễn đấu tranh cách mạng sôi động của giai cấp công nhân và nhân dân lao động, các phạm trù, khái niệm, quy luật, mối quan hệ giữa các vấn đề lý luận với thực tiễn... Trong mỗi nhận định, khái niệm lại có những dẫn chứng minh họa bằng các sự kiện lịch sử, khoa học. Sử dụng phương pháp sơ đồ tư duy, sinh viên học được tính chủ động, sáng tạo và phát triển tư duy, thấy được cái hay, những điều bổ ích, thú vị của môn học; nắm được kiến thức trọng tâm của bài giảng, tiết giảng một cách mạch lạc, logic. Giảng viên tiết kiệm được thời gian, tăng sự linh hoạt, tính thuyết phục, tính hấp dẫn trong giờ giảng, bài giảng. Ví dụ như ngay buổi học đầu tiên của học phần, giảng viên có thể giới thiệu toàn bộ nội dung môn học bằng phương pháp sơ đồ tư duy để sinh viên có được cái nhìn tổng quát và hình dung được những nội dung sẽ đề cập đến trong môn học. Từ sơ đồ này, mỗi khi giảng viên giới thiệu đến bất kỳ chương nào của môn học, người học đều có thể hình dung vị trí của chương trong tổng thể chương trình môn học, gắn nó vào một vị trí nhất định nào đó trong chương trình chung. Thao tác này được lặp đi lặp lại khi bắt đầu một chương học sẽ giúp người học khắc ghi kiến thức tổng thể về môn học.

⁵ Trần Thị Phúc An, Nguyễn Thị Kim Dung, *Sử dụng phương pháp hợp tác trong giảng dạy học phần Tư tưởng Hồ Chí Minh*, AGU International Journal of Sciences – 2020, Vol. 26 (3), tr.2.

Trong đào tạo theo học chế tín chỉ, các môn lý luận chính trị được Bộ Giáo dục và Đào tạo quy định với dung lượng kiến thức lớn, nếu giảng viên chỉ thuyết trình qua màn hình máy tính thì sẽ tạo nên sự nhàm chán và không thu hút được sự chú ý học tập của sinh viên. Do vậy, khi giảng viên sử dụng sơ đồ tư duy thông qua các từ khóa được ghi chú gọn gàng, mạch lạc với hình ảnh sáng tạo sẽ tạo hứng thú cho sinh viên trong quá trình nhận thức, tránh được sự tẻ nhạt, nặng nề của môn học mà lâu nay các em rất e ngại, đem lại cho người học những lợi ích thiết thực, giúp sinh viên sáng tạo hơn, tạo hứng thú trong học tập, tiết kiệm thời gian, giảm áp lực và ghi nhớ tốt hơn...

Sự thành công của một giờ dạy phụ thuộc vào rất nhiều yếu tố bởi lẽ dạy học là một công việc vừa mang tính khoa học, vừa mang tính nghệ thuật. Để giờ học không bị nhàm chán, chỉ là sự độc thoại một chiều đòi hỏi giảng viên thường xuyên đặt câu hỏi, đưa sinh viên vào các tình huống có vấn đề để tăng sự tương tác giữa giảng viên và sinh viên. Để làm được điều đó, việc sử dụng phương pháp đàm thoại, đàm thoại gợi mở và phương pháp phát hiện và giải quyết vấn đề giữ một vai trò quan trọng trong quá trình học trực tuyến để buộc sinh viên phải tham gia vào quá trình học tập.

Phương pháp đàm thoại gợi mở là phương pháp mà người dạy đặt câu hỏi hoặc một chuỗi câu hỏi nhằm dẫn dắt người học giải quyết một câu hỏi cơ bản từ đó rút ra kết luận, nhờ vậy mà người học lĩnh hội được tri thức mới⁶. Hệ thống câu hỏi của giảng viên vừa là kim chỉ nam, vừa là bánh lái hướng tư duy của sinh viên đi theo một logic hợp lý, nó kích thích tính tìm tòi, trí tò mò khoa học và sự ham muốn giải đáp của sinh viên nhằm hình thành năng lực tư duy lý luận, tư duy sáng tạo, giúp họ không ngừng phát huy tính tích cực, chủ động trong tiếp thu tri thức khoa học, sớm hình thành những ý tưởng mới, kịp thời giải quyết những vấn đề thực tiễn đặt ra, đáp ứng xu thế phát triển của thời đại. Việc sử dụng phương pháp đàm thoại gợi mở trong giảng dạy các học phần lý luận chính trị có những tác động tích cực đến cả người dạy và người học. Bởi lẽ tri thức của các môn lý luận chính trị có tính hệ thống và tổng hợp từ nhiều tri thức của các bộ môn khoa học khác nhau. Nội dung tri thức của môn học bao quát các lĩnh vực khoa học rộng lớn mang nhiều giá trị khoa học và thực tiễn. Các môn học có đối tượng nghiên cứu khác nhau nhưng đều nằm trong một hệ thống lý luận khoa học thống nhất - khoa học về sự nghiệp giải phóng con người và xã hội loài người khỏi áp bức, bóc lột và tiến lên xây dựng một chế độ xã hội mới “tiến bộ, công bằng, dân chủ và văn minh”.

⁶ Trần Thị Phúc An, Bùi Thị Thùy Dương, Sử dụng phương pháp đàm thoại gợi mở trong giảng dạy học phần Tư tưởng Hồ Chí Minh, *Tạp chí khoa học Đại học Đồng Tháp*, tập 10, số 4 (tháng 8-2021), ISSN: 0866-7675, tr.100.

Tri thức của các môn học lý luận chính trị đặt ra yêu cầu cho cả người dạy và người học phải có thái độ chính trị rõ ràng, đứng vững trên lập trường của giai cấp công nhân, quan điểm của Đảng Cộng sản Việt Nam. Tính chiến đấu và sức sống lâu bền của chủ nghĩa Mác - Lênin, không chỉ bởi hệ thống luận điểm có tính khoa học sâu sắc, lôgic, mạch lạc, sắc bén về chính trị mà còn được thể hiện bởi sự vận dụng vào đời sống xã hội hiện thực. Do vậy, trong quá trình trao truyền và lĩnh hội tri thức khoa học của môn học cả giảng viên và sinh viên không thể né tránh các vấn đề thực tiễn đang đặt ra. Giảng viên không chỉ dừng lại ở việc mô tả, liệt kê, giảng giải những nội dung tri thức khoa học mà quan trọng hơn là phải đưa ra và giải quyết các tình huống có vấn đề. Việc sử dụng phương pháp dạy học phát hiện và giải quyết vấn đề vừa làm cho tri thức của bài học sâu sắc hơn nhờ có sự tranh luận, va chạm giữa ý kiến của các nhóm vừa rèn luyện kỹ năng hợp tác và chia sẻ thông tin cho sinh viên, vừa khắc phục được tâm lý cho rằng đây là môn học mang tính chất bắt buộc, khó hiểu, ít có tính ứng dụng, không liên quan đến chuyên môn của người học.

Sự thành công của một giờ dạy phụ thuộc vào rất nhiều yếu tố, trong đó quan trọng nhất là sự chịu khó, chủ động, linh hoạt, sáng tạo trong suy nghĩ để thiết kế nên các hoạt động dạy học phù hợp của giảng viên và tạo ra được sự hưởng ứng, tham gia tích cực từ sinh viên. Do vậy, các giảng viên lý luận chính trị trường Đại học Mở - Địa chất cần lựa chọn cách truyền thụ tối ưu nhất nhằm chuyển tải nội dung bài giảng đến sinh viên một cách đa chiều, sinh động, kích thích được tư duy sáng tạo, hình thành năng lực giải quyết vấn đề nhanh và hiệu quả; biết cách bóc tách, tiếp biến các giá trị khoa học ẩn chứa trong từng luận điểm và áp dụng vào việc thực hiện đường lối chính trị của Đảng và Nhà nước.

3. KẾT LUẬN

Trong bối cảnh dịch bệnh Covid-19 diễn biến phức tạp thì dạy học trực tuyến đã, đang và sẽ trở thành xu hướng được tăng cường, củng cố và dần trở thành một xu thế tất yếu, nhiệm vụ chính trong các nhiệm vụ triển khai năm học để thích ứng với tình hình mới. Vì vậy để thích ứng với phương pháp dạy học này, một mặt các giảng viên lý luận chính trị cần nghiên cứu tìm tòi, áp dụng các phương pháp giảng dạy tiên tiến, hiện đại và phù hợp với yêu cầu, mục đích của từng nội dung môn học. Mặt khác, cần không ngừng học tập nâng cao trình độ, chuyên môn, nghiệp vụ, có kiến thức liên ngành; có kỹ năng mềm phong phú để đáp ứng với yêu cầu giảng dạy trong tình hình mới. Bởi vì giảng viên chính là nhân tố đóng vai trò chủ đạo trong việc xác định cho người học động cơ, mục đích và yêu cầu học tập các môn lý luận chính trị. Một khi đã thấy được tầm quan trọng và tính thiết thực của các môn học này, sinh viên sẽ tự xác định rõ nhiệm vụ của bản thân, tự tìm hiểu để lĩnh hội tri thức; từ đó hình thành mục đích tự học, tự tạo

niềm say mê, hứng thú và phát triển năng lực bản thân. Đánh giá về vai trò của khoa học lý luận chính trị, Báo cáo chính trị của Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XII tại Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng nhấn mạnh: “Khoa học xã hội và nhân văn, khoa học lý luận chính trị góp phần tích cực cung cấp luận cứ cho việc xây dựng đường lối, chính sách; bảo vệ, phát triển nền tảng tư tưởng của Đảng; xây dựng phát triển kinh tế, văn hóa, xã hội, con người Việt Nam và bảo vệ Tổ quốc”⁷./.

Tài liệu tham khảo:

1. Trần Thị Phúc An, Nguyễn Thị Kim Dung, Sử dụng phương pháp hợp tác trong giảng dạy học phần Tư tưởng Hồ Chí Minh, *AGU International Journal of Sciences* - 2020, Vol. 26 (3), ISSN 0866-8086, tr.2.
2. Trần Thị Phúc An, Bùi Thị Thùy Dương, Sử dụng phương pháp đàm thoại gợi mở trong giảng dạy học phần Tư tưởng Hồ Chí Minh, *Tạp chí khoa học Đại học Đồng Tháp*, tập 10, số 4 (2021), ISSN: 0866-7675, tr.100.
3. Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, tập 1, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, 2021, Hà Nội, tr.64.
4. Huỳnh Vũ Lam, Nhà giáo trong đại dịch Covid-19: Thách thức và cơ hội để đổi mới dạy học, <https://www.baosoctrang.org.vn>, ngày 17/11/2021.

⁷ Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, tập 1, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, tr.64.

NHÀ XUẤT BẢN GIAO THÔNG VẬN TẢI

80B Trần Hưng Đạo - Hoàn Kiếm - Hà Nội

Điện thoại: 024. 39423346 * Fax: 024. 38224784

Website: www.nxbgtvt.vn * Email: nxbgtvt@fpt.vn

CHỊU TRÁCH NHIỆM XUẤT BẢN - NỘI DUNG:

GIÁM ĐỐC - TỔNG BIÊN TẬP:

Nguyễn Minh Nhật

BIÊN TẬP:

Nguyễn Ngọc Sâm - Ngô Thị Bích Diệp

TRÌNH BÀY:

Xưởng in Trường Đại học Giao thông Vận tải

ĐỐI TÁC LIÊN KẾT XUẤT BẢN:

Trường Đại học Giao thông Vận tải

In 200 cuốn, khổ 20,5 x 29,5cm tại Xưởng in Trường Đại học Giao thông vận tải.

Địa chỉ: Số 3 phố Cầu Giấy - phường Láng Thượng - quận Đống Đa - TP. Hà Nội

Số xác nhận đăng ký xuất bản: 1039-2022/CXBIPH/01-14/GTVT.

Mã số sách tiêu chuẩn quốc tế - ISBN: 978-604-76-2534-5.

Quyết định xuất bản số: 05 LK/QĐ-XBGT ngày 18/4/2022.

In xong và nộp lưu chiểu năm 2022.